Il-Letteratura fir-Russja Kommunista

Valeri Briusov, il-poeta simbolista Russu, qabad sewwa l-ispirtu ta' tama, biża' u diżilużżjoni ta' ħafna nies intelletwali li fid-demm imċarċar tar-Rivoluzzjoni l-Ħamra xtaqu jaraw it-tisqija tal-libertà fir-Russja, meta huwa għanna l-versi li ġejjin: "Darba intom ħabbejtu d-destin u d-drama u ħlomtu l-miġja ta' dilluvju ieħor — Dak li lmaħtu beżgħana fil-bogħod, twieled f'daqqa fost dħaħen u ragħad; għaliex mela, għajnejkom foloz issa jleqqu bil-biża', bħal meta ferħ iċ-ċerva jinħasad, mistagħġeb u mbeżża'?" L-għajnejn ileqqu bil-biża' għaliex wara tletin sena ta' Dittatorjat Aħmar trabbiet quddiemhom Russja li aktar ma jgħaddi ż-żmien aktar qiegħda titbiegħed mill-ideali għolja tal-kittieba u rivoluzzjonarji tas-seklu l-ieħor, li minħabba l-ġlieda tagħhom mat-tirannija Kżarista ndifnu ħajjin fil-wesgħat imtertra tas-Siberja jew tmermru minsija f'xi ħabs-fortizza ta' pajjiżhom. "Ir-Russja qatt mhi sejra tagħmel rivoluzzjoni", qal kittieb politiku Russu tas-seklu l-ieħor "bil-ħsieb li teħles mill-Kżar Nikolaj u ddaħħal floku Kżarijiet oħra." Hawnhekk qiegħda l-ironija l-kbira. Ibdel l-isem tad-dinastija Romanov ma' dik Marxista, insa l-qabża li hemm bejn il-burokrazija nobbli ta' żmien il-Kżarijiet u dik proletarja li hemm illum, u taħt il-qoxra rqiqa ta' din il-bidla tħoss għaddej jiġri l-kurrent, wieħed u mhux maqtugħ, ta' l-istorja Russa. Is-sawt, il-libertà maħnuqa bil-biża', u msallab bejniethom il-poplu Russu, ilhom għal mijiet ta' snin l-arma maħbuba li jġibu l-ħakkiema Russi. Xhieda qawwija biżżejjed ta' dan li qegħdin ngħidu neħduha mill-ħajja artistika Russa f'dawn l-aħħar tletin sena.

Sa ftit snin wara li faqqgħet ir-rivoluzzjoni tal-1917, meta l-gvern ġdid kellu jħabbat wiċċu mal-problemi kbar u t-taqlib fil-ħajja ċivili, kittieba u mużiċisti komplew jiktbu kif u meta jħossuhom fiha mingħajr ebda ndħil ta' l-istat. X'uħud minnhom laqgħu b'merħba r-reġim kommunist, oħrajn ħarbu lejn il-pajjiżi tal-punent. Imma meta l-baħar ta' passjonijiet laħaq qagħad u l-kommuniżmu daħal fit-tieni fażi tiegħu ta' rikostruzzjoni, is-saħħa u l-influwenza kbira tal-letteratura bħala qawwa li tista' tgħinu fil-pjanijiet tiegħu, waqqgħu taħt għajnejn il-partit. Id-daqqa tal-mannara fuq il-libertà kreattiva tal-kittieba niżlet meta Lenin qal li fl-Għaqda tar-Repubbliki Soċjalisti ma kienx fadal wisa' ħlief għal letteratura waħda — letteratura tal-partit kommunista. Madwar l-għajta "abbasso kull letteratura bla partit" nibtu ħafna xirkiet letterarji li tgħabbew minn

rajhom bid-dmir li jfarrku u jarmu l-baħar il-fama tal-kittieba ġganti ta' qabel ir-rivoluzzjoni u jżommu għassa eterna fuq dawk kollha li ma redux ibaxxu rashom għal dan it-tradiment tal-letteratura. Fil-biċċa l-kbira, dawn l-għaqdiet kienu magħmulin u mmexxijin minn entużjasti żgħażagħ, l-iżjed irjus sħan fost l-intelligentsia ġdida kommunista. Il-kritiku Voronski ħallielna bil-miktub karikatura tniggeż ta' dawn l-għassiesa tar-rivoluzzjoni. "Dil-ġenerazzjoni dari kienet taħt l-armi, imma llum, dawn iż-żgħażagħ, flok ma jġorru xi azzarin tqil, qabdu l-klamar u l-karta. Huma nies b'saħħithom, mibrumin, imħeġġa, ċajtiera, prużuntużi u jemmnu għal kollox fihom infushom. Imdorrijin jieħdu kollox ħabta u sabta; għalhekk tihom l-Ewropa, agħtihom skejjel, xjenza u arti Ġisimhom ibaqbaq b'entużjażmu żagħżugħ u ma jeqfux fejn għandhom jieqfu kif ġieb u laħaq. Nies aktarx bla manjeri, jirfsulek il-kallu, jobżqu, u mimlijin bihom infushom, igħidu l-ħmerijiet." Xirka ta' din il-għamla kienet l-Għaqda tal-Kittieba tal-Proletarjat li għamlet sejħa fl-1928 lil 10,000 ħaddiema u bdiewa, nies ta' ħila letterarja żgħira imma ta' fidi kommunista kbira, biex bejniethom flimkien jibnu l-kultura li tixraq lis-soċjetà tal-ħaddiema tal-martell u l-minġell. Fl-1931, il-gvern, li sa dak inhar baqa' jtihom is-saħħa morali kollha li seta' jagħtihom, waqqaf l-għaqdiet kollha ta' din ix-xorta. Imma l-ħsara kienet ġa laħqet saret bil-mewt ta' tnejn mill-akbar poeti tar-Russja. Sergej Essenin (1895-1925), ma felaħx aktar għall-akkuża li l-lirika tiegħu, fejn tbekka l-qerda tal-ħajja tradizzjonali raħlija taħt il-magni ta' l-industrijaliżmu, kienet qiegħda tberred il-ħeġġa tal-poplu għar-rikostruzzjoni kommunista tal-pajjiż. Fl-1925 neħħa ħajtu b'idejh u sitt snin wara, poeta ieħor, Vladimir Majakovsky għamel bħalu. Ħadd daqs dan il-poeta ma nfexx f'versi tan-nar li jgħannu l-ferħ u s-saħħa ta' l-ottimiżmu fil-ħajja. Ftit bħalu emmnu hekk qawwi u ħadmu hekk fit-tul għar-rebħa tal-kommuniżmu fir-Russja. "Leħni jitkellem f'isem 150,000,000 ċittadin Russu" ftaħar darba. Għalih Stalin kien qal li "jkun ħati ta' delitt min jiftakar fih u jibqa' biered." X'seta' wassal li Majakovsky għal dan l-att li hu l-arma tal-beżżiegħi, tal-pessimist, tal-bniedem li jħossu żejjed fid-dinja ħlief xi rijazzjoni li ġarrab mill-qiegħ nett l-ispirtu artistiku tiegħu mifxul u mħarbat minn kmandi soċjali, indħil, tfixkil, u lezzjonijiet li ma riedx jisma' bihom? Żewġ drammi soċjali fejn jikxef u jsawwat il-vizzji tas-soċjetà ġdida nżammu mill-awtoritajiet. Għal Majakovsky din kienet rivelazzjoni u stedina wkoll biex ifittex il-ħelsien bil-mewt.

Min-naħa tal-gvern inħasset il-ħtieġa li d-dilettantiżmu kellu jinqered u titfassal formula letterarja li waqt li tkun tista'

tinżamm taħt il-kontroll tal-partit, tħalli l-wisa' meħtieġ għall-ispirazzjoni tal-kittieba. Fl-ewwel Kungress tal-Kittieba Sovjetiċi li sar fl-1934, il-kittieb veteran Maxim Gorki fisser fittul it-teorija tiegħu tar-realiżmu soċjalista, li xi daqqiet tissejjaħ ukoll it-tradizzjoni ta' Gorki. Għal sittax-il sena dit-teorija ilha d-dawl, il-filosofija u d-domma tal-kittieba Russi u kull waħda oħra hija rijazzjonarja. Iż-żewġ kelmiet **realiżmu u soċjalista** jgħinuna nifhmu dit-teorija letterarja politika. Il-kittieb Sovjetiku ma jrid jinsa qatt li hu ċittadin ta' pajjiż li jagħraf triq waħda biss li tista' twassal għal soċjetà perfetta, it-triq tas-soċjaliżmu. Għalhekk f'kull ma jaħseb, f'kull ma jikteb, f'kull ma jgħallem, il-kittieb Russu tas-seklu tagħna jrid ikun magħġun b'dan il-karattru soċjalista. L-artista Russu għandu jiftakar ukoll, u jkun kburi, li hu "l-inġinier ta' l-erwieħ" tal-poplu, u għalhekk il-kitba tiegħu għandha tlaqqa' flimkien il-gost u t-tagħlim, teduka l-imħuħ tal-qarrejja fl-ispirtu Marxista-Leninista u mhux tgħaddilu ż-żmien biss f'qari fieragħ. Biex insemmu eżempju wieħed, awtur ta' l-istejjer tad-**detectives** jista' jogħġob u jgħallem fl-istess ħin billi jibbaża l-istorja tiegħu fuq xi kumplott ta' aġenti rijazzjonarji, għedewwa tar-reġim kommunista, u l-kastig bla ħniena li jilħaq lil dawk kollha li jgħollu rashom kontra l-istat. Minħabba f'hekk, dik li aħna nsejħu arti għaliha nfisha, hija kkundannata mir-realiżmu soċjalista. L-ebda artista Russu m'għandu jagħmel bħal dawk l-artisti ta' l-Ewropa tal-punent li jixhdu l-baħħ ta' ruħhom, il-pessimiżmu u l-falliment tas-soċjetà li jgħixu fiha, f'poeżija, kitba, mużika u pittura mħawda u bla demm. Din hija l-marda tal-"formaliżmu dekadenti" u l-awturi tagħha huma "nies maħsusin." L-artista Sovjetiku jeħtieġ iżomm ruħu marbut mal-ħajja ta' madwaru u jislet l-ispirazzjoni mill-poplu Russu fit-tbatija, fil-ferħ, fix-xogħol, fl-aspirazzjonijiet u rijazzjonijiet tiegħu għall-bini tal-kommuniżmu f'artu u r-rebħa tal-moviment li jrid iġedded id-dinja. Fl-aħħarnett, ir-realiżmu soċjalista jitlob li l-letteratura tqiegħed il-mera fuq il-problemi u t-tibdil soċjali u politiku li jinqalgħu millum għal għada.

Dit-teorija setgħet tkun milqugħa bil-qalb it-tajba minn kulħadd kieku l-politikanti tal-Politbureau ma żammewx id-dritt li l-aħħar kelma dwar it-tifsira tar-realiżmu soċjalista jgħiduha huma biss bla ma jħallu l-kittieb jifhimha u jittrattaha kif iħoss li għandu jagħmel. Insemmu żewġ każi ta' kif qiegħda titħaddem dit-teorija fir-Russja. Il-pinna tal-kittieb Lhudi, Ilja Ehrenburg, fiha qawwa li tqanqal il-passjonijiet qalila tal-qarrej, u għall-isbaħ erba' snin ta' l-aħħar gwerra mal-Ġermanja, il-pubbliku Russu siker bl-inbid ta' passjoni kbira li sqietu l-kitba

ta' Ehrenburg. Mibegħda, reżistenza, għatx għal demm il-għadu; mewt lill-bhima Faxxista! Suldati minn fuq il-front kienu jiktbulu biex jifirħulu, u kienu jiżgurawh li wara li jaqraw il-kitba tiegħu, is-swaba' sodi ta' jdejhom aktar kienu jingħafsu bissaħħa mal-grillu ta' l-azzarin, hekk li kull Ġermaniż li jersaq lejhom kont tista' tgħoddu bniedem mejjet. Imma mbagħad il-periklu għadda. L-Armata Ħamra herriet is-sinsla tal-għadu u bdiet toqrob lejn il-fruntiera Ġermaniża. Il-kbar tal-Kremlin biddlu l-politika tagħhom lejn il-Ġermanja u nieshа bħal-lejl min-nhar, iżda Ehrenburg baqa' jdoqq l-istess nota. F'daqqa waħda fl-1945 deher artiklu fil-Pravda, organu uffiċjali tal-partit, taħt l-isem "Il-Ħabib Ehrenburg Qed Jgħaġġibha!" Dak l-artiklu kien twissija biex il-kittieba kollha jifhmuha li għal quddiem l-istat ma jaħmilx u ma jħallihomx jiktbu fil-vina tal-bieraħ. Il-kuxjenza ta' l-artist jeħtieġ tidra toqgħod għall-kmand soċjali. L-aħħar li smajt fuq Ehrenburg kien xi xahrejn ilu, fil-Kungress li sar Warsaw mill-partiġjani tal-paċi. Prova oħra ta' kemm il-letteratura sovjetika saret bħal dipartiment imħallas ta' l-istat flok saltna ta' l-iżjed nies indipendenti fil-ħsieb u l-kelma, inġibuha minn dak li ġara lil Mikhail Zoschenko, wieħed mill-aktar awturi simpatiċi ta' żmenijietna. Dan l-awtur iħoss vina tbaqbaq ġo fih, bejn inkejjuża u bejn umoristika, li tagħrax u tidħak bil-vizzji u l-iżbalji li nibtu f'pajjiżu taħt ir-reġim kommunist. Bosta drabi jħobb idaħħakna billi jurina l-kotra tal-poplu tifhem ħażin u tgħawweġ il-kliem u frażijiet twal u tqal ta' l-ideoloġija Marxista-Leninista. L-awtoritajiet kienu ilhom iħarsu lejh bl-ikraħ għan-nuqqas ta' serjetà tiegħu, li minħabba fih ma setax jikteb ħlief xogħlijiet "anti-popolari u anti-artistiċi". Ir-rivoluzzjonarju Alexander Zdanov ħa l-biċċa xogħol f'idejh u sablu tarfu f'qasir żmien. Fuq ordni tiegħu, riżoluzzjoni tal-kittieba ta' Leningrad ħaditha qatta ba ħabel mal-gazzetta letterarja "Zvezda" għall-iżball oħxon li għamlet meta ħalliet "nies bħal Zoschenko u Akmatova, li ma jaqblux mal-letteratura Sovjetika, jieħdu pożizzjonijiet għolja fil-gazzetta"; talli warrbet fil-ġenb "it-tagħlim ta' Lenin u Stalin illi l-letteratura hija l-aktar ħaġa mportanti fil-partit u fl-istat għall-edukazzjoni kommunista tal-ħaddiema"; u l-aktar, talli fil-għama politku tagħha, fetħet beraħ il-paġni tagħha "lil qatta laqt u ħama tal-letteratura, bħal Zoschenko, li jippriedkaw baħħ jinten ta' idejat, gosti vulgari u trattament mhux politiku tal-letteratura." Minħabba l-ebusija ta' qalbu Zoschenko tkeċċa mill-Għaqda tal-Kittieba Sovjetiċi, jiġifieri jekk għada pitgħada ma tiġihx indiema minn ħtijietu u jagħmel qrara f'riġlejn il-pubbliku Russu billi jikteb xi stqarrija fejn jam-

metti li tbiegħed mit-triq tal-kommuniżmu, il-karriera letterarja tiegħu tista' tgħoddha mejta.

Din l-għafsa politika mhux biss qiegħda toħnoq u ttellef xogħlijiet ta' poeżija u proża li tista' ssejħilhom tassew ġenwini, imma xeħtet id-dell marradi tagħha fuq il-mużika u kompożituri wkoll, li għall-ewwel darba fl-istorja saru jafu li l-mużika ma tistax ma jkollhiex bażi politika. Għax fir-Russja hemm it-talba għall-ħolqien ta' mużika soċjalista, mużika ħafifa għall-widna li tingħoġob mill-proletarjat u fl-istess ħin tkun emozzjonali, qawwija, ottimista; mużika, li bħal-letteratura, tieħu sehem attiv fit-tisħiħ tal-moral nazzjonali, u tfaħħar kif jixraq l-isforzi kbar ta' l-eroj ta' żmenijietna, il-bniedem ġdid Sovjetiku. Dimitri Shostakovitch jaf igħidilna mill-mili ta' l-esperjenza morra li għadda minnha, sa fejn tista' twassal l-aggressjoni politka li tidħol f'għalqa li mhix tagħha, kemm iħoss ruħu mifxul bniedem artistiku li jkun imġiegħel isuq il-kurrent ta' l-ispirazzjoni tiegħu minn triq li jidhirlu li mhix tajba imma li jaf li togħġob lil min jista' kollox. Dan il-kompożitur għamel isem għall-ewwel darba bl-opra *Lady Macbeth ta' Mtzensk* u sakemm Stalin u Molotov darba fettlilhom imorru jisimgħuha u deħrilhom li kienet iċ-ċaħda nfisha tal-prinċipji ta' l-opra, "taħlita bla sens u għal kollox mhux politika" kif sejħitilha l-Pravda, Shostakovitch kien miżmum bħala kewkba ġdida fis-sema mużikali Russu. Tistagħġeb kemm hija kbira l-umiltà tiegħu għax għalkemm kemm-il darba qala' ħasliet uffiċjali minħabba t-teknika tal-bċejjeċ mużikali tiegħu, huwa dejjem fisser ruħu lest biex jitgħallem mill-"kritika ġusta" ta' l-ideali ġodda. Ma nħossux xogħol ta' jdejja li naqta' s-sentenza tal-polemika li qamet sena ilu bejn Huxley u Lysenko dwar it-teorija bijoloġika tax-xjenzat Russu Michurin. Bi ħsara kbira għall-progress xjentifiku, illum fid-dinja m'għadx hemm xjenza waħda li tasal għal veritajiet kif juru l-fatti u l-esperimenti, xjenza li ma tagħrafx dixxiplina oħra ħlief dik li titlob hija nfisha. Illum twieldet xjenza Sovjetika li għandha l-parrini tagħha nies tal-politika li jridu ijassru kollox għal-linja tal-partit.

Hawnhekk irridu nieqfu għal ftit u niżnu fil-miżien tal-kritika, bla preġudizzi xejn, il-wirt tal-ġenju letterarju Russu, mifrud f'żewġ taqsimiet bil-ħajt diviżorju tar-Rivoluzzjoni. Fuq iż-żewġ naħiet tal-ħajt għandek gvern tirann. Il-letteratura kif fehmuha u fissruha l-aħjar kittieba u poeti ta' żmenijiet il-Kżar, jeħtieġ tkun letteratura ta' idejat u ideali, torċa li turi d-dawl ta' l-ispirtu lill-bniedem imħeddel bil-ġlieda għall-ħobżna ta' kuljum, qawwa li tkun minn ta' quddiem fil-ġlieda għall-progress u l-libertà. Kif għanna l-poeta nazzjonali Pushkin,

mill-qlub tad-devoti tal-letteratura, imissu johroġ kor qawwi "li jgħanni l-ħelsien lid-dinja u jisħaq il-vizzju bil-qiegħda fuq it-tron." Għalhekk il-letteratura għandha skop ieħor x'tilħaq, dmir ieħor x'taqdi — tnaddaf il-ħajja tan-nazzjon bil-għajta tal-protesta u bil-kritika ħielsa tal-vizzju. Taħt l-ebda għamla ta' gvern ma tista' tiġi nieqsa din il-missjoni tal-letteratura. Il-prożaturi u poeti ta' qabel ir-Rivoluzzjoni għalkemm bi tbatija kbira, ma qatgħu qatt li jgħollu leħenhom kontra l-inġustizzja u t-tirannija, imma taħt il-gvern tal-lum, il-letteratura, trid jew ma tridx, ma fadlilhiex tifsira oħra ħlief dik ta' qaddejja mħallsa u servili ta' sinjuri politiċi. Qatt leħen ta' protesta; qatt mistoqsija ta' kif u l-għaliex. Ir-ras titbaxxa 'l isfel u l-ilsien igħid iva. Għalhekk fil-letteratura Sovjetika m'għadx baqa' ndividwalità fil-ħsieb, fil-kelma, fil-għamil.

Wara li tajna l-kwadru ikrah tal-ħajja artistika Russa, u wara li l-verità tal-jasar tal-ħidma artistika ħarġet weħidha mill-eżempji li ġibna, ikun fadlilna naqilbu l-folja biex inħarsu lejn il-kwadru isbaħ tal-qima, għajnuna u nkuraġġiment tal-kultura, skond kif jifhmuha huma. Dak li għandhom nieqes fil-libertà ntellettwali tagħhom, il-kittieba, kompożituri u u xjenzati Russi tallum għandhom żejjed fil-ħajja materjali tagħhom, paxxuta u meqjuma. Il-kittieb Sovjetiku meta tiġih ix-xoqqa f'moxtha, iħobb jitfissed u jgawdi. Meta bdew jitħaddmu l-Pjanijiet ta' Ħames Snin li biddlu r-Russja f'pajjiż industrijali mill-akbar, il-Kummissarjat tal-Poplu kien jieħu ħsieb jibgħat poeti u prosaturi fuq il-post fejn tkun qiegħda tinbena xi fabbrika, tinfetaħ mogħdija ġdida għax-xmara biex issaqqi l-art niexfa, jinbeda xi proġett kbir għar-rijorganizzazzjoni tal-biedja u xogħol ieħor bħal dan, biex "jirrapurtaw" x'raw, jagħtu l-impressjonijiet tagħhom, u jiktbu xi rumanz ukoll fejn ifaħħru l-bżulija u l-ħeġġa tal-ħaddiema u r-riżultati tajba tal-kommuniżmu fil-prattika. Fost ir-rumanzi li nkitbu f'dan il-perjodu nsemmu "Il-Ħamrija Mqallba" ta' M. Sholokhov li jurina l-ħajja tal-bdiewa Kosakki qabel u wara r-Rivoluzzjoni. Inħallu l-Pravda tgħidilna kif kien isir dan is-safar organizzat: "Kbira kemm hi kbira d-distanza, kienu x'kienu l-ispejjeż, il-kittieba tagħna jintbagħtu fuq intrapriżi qodma u ġodda, fuq xogħlijiet ta' kostruzzjoni, irziezet kollettivi u statali, vjaġġi twal, spedizzjonijiet għall-Pol ta' Fuq u t'Isfel u titjiriet li jiksru r-rekord. F'ġieħ is-sewwa, jeħtieġ nammettu li l-kittieba tagħna jħobbuh is-safar, imma l-biċċa kbira minnhom jew ma jinqdew xejn fil-kitba tagħhom b'dak li tgħallmu jew meta jinqdew bl-esperjenza tagħhom, ma jogħġbuna xejn." Barra minn hekk, il-kittieba Russi, la darba ċ-ċertifikat tat-twemmin politiku tagħhom ikun

tajjeb, isibu l-meżżi kollha tal-propaganda ta' l-istat wara dahrhom biex igħinuhom fil-bejgħ tax-xogħlijiet tagħhom. Il-pubbliku Russu li jaqra żdied aktar minn tlitt darbiet mir-Rivoluzzjoni 'l hawn u awtur li l-fama tiegħu tkun soda, idaħħal ġelgul flus mix-xiri tal-kotba tiegħu. Hemm ukoll il-Premju Stalin li jingħata kull sena għall-aħjar xogħlijiet letterarji, proża u poeżija, li minflok xi medalja mwaħħla fuq sider ir-rebbieħ, iġib miegħu kemxa flus li tista' tlaħħaq il-100,000 rublu.

X'kotba jaqra u x'mużika jħobb jisma' l-poplu Russu? Meta l-pubbliku jixba' jaqra rumanzi u drammi miktubin minn awturi Sovjetiċi, jaqa' għall-klassiċi. Pushkin, Gogol, Dostoevski, Tolstoy u ħafna poeti u prożaturi oħrajn ta' qabel l-1917, mhux biss instabet formula għalihom, (wara xi ftit taħbit u ħafna kritika politika baħnana) biex ikunu jistgħu joqogħdu fis-sistema ta' Marx u Lenin, imma l-kritiċi Russi tallum ma jixbgħux jagħtuhom il-qima u t-tifħir tagħhom. Il-qarrej Russu jiġu f'idejh ukoll xogħlijiet t'awturi barranin, ngħidu aħna, G. B. Shaw u Priestley, li huma maħbubin wisq għall-element soċjali li jdaħħlu fil-kitba tagħhom. L-istess ħaġa nistgħu ngħidu għall-kompożituri Russi ta' żmenijiet il-Kżar. Tchaikowsky li għamel xi żmien traskurat mill-pubbliku għall-pessimiżmu ta' xi bċejjec mużikali tiegħu, illum huwa wieħed mill-iktar kompożituri maħbubin mill-poplu. Ir-Russja ta' Stalin lanqas ma hi xħiħa biex tfakkar 'l uliedha l-kbar li bnew monument ta' mħabba f'miljuni ta' qlub mad-dinja kollha. F'egħluq l-erbgħin sena mill-mewt ta' Anton Chekhov, drammaturgu u kittieb ta' stejjer qosra, twaqqfu żewġ monumenti b'tifkira t'ismu; ingħataw *scholarships* lil studenti tal-letteratura u filoloġija; issemmew toroq għalih; id-dar fejn kiteb id-drammi mmortali tiegħu nbidlet f'mużew taħt it-treġija t'oħtu, Marija Chekhova. Fl-1937, biex ifakkru ċ-ċentinarju ta' Alexander Pushkin, il-poeta nazzjonali, saru ċelebrazzjonijiet liema bħalhom mar-Russja kollha u għalhekk seħħet il-ftaħira ta' dal-poeta li: "l-versi tiegħi għad jinstemgħu mal-wesgħat kollha tar-Russja u r-razez tagħha kollha jibqgħu jgħannuhom; il-wild kburi Slaviku, il-Finlandiż, it-Tungus għadu mhux immansat u l-Kalmuk li jgħammar fil-pjanuri." F'ittra miktuba lit-*Times Literary Supplement* tas-17 ta' Lulju 1949, naqraw fuq Leo Tolstoy li qiegħda ssir edizzjoni ta' kull ma kiteb f'ħajtu, b'kollox 96 volum. L-ittri tiegħu biss jieħdu tletin volum. Kull ħaġa li hija marbuta jew messet miegħu tul ħajtu, 1,000,000 oġġett b'kollox, jinsabu fil-ħames mużewiet mibnija għal ismu. Elufijiet kbar ta' nies iżuruhom ta' kull sena.

Din il-ġirja ħafifa madwar il-ħajja ntellettwali fir-Russja ta' żmenijietna hija fiha nfisha biżżejjed biex tipprova lilna,

l-ulied ta' l-Ewropa tal-Punent, li mill-lvant ħierġa ċiviltà aggressiva li hija l-akbar sfida lil elfejn sena ta' storja Nisranija. Mewġiet oħra ta' theddid ġejjin min-naħa tal-lvant ħabbtu mal-bibien taċ-ċiviltà Ewropea fl-imgħoddi, imma dabu fix-xejn għax kienu neqsin minn bażi filosofika. Imma l-kommuniżmu jistrieħ fuq il-blata tas-sistema filosofika li waqqaf Marx u d-dixxipli tiegħu. Il-Kommuniżmu jidhirlu li n-natura tiegħu hija wiesgħa biżżejjed biex jagħti tifsira xierqa u tajba ta' kull ma jiġri fil-ħajja. Għalhekk, billi għandu xi jwiegħed u xi jħabbatha ma' dotrini oħra, huwa sħiħ u perikuluż. Aħna li qegħdin ngħixu llum ninsabu maqbudin fil-belliegħa ta' żewġ kurrenti qawwija, wieħed kontra l-ieħor. Sebgħin sena ilu, il-ħabbar tal-Kommuniżmu, Fjodor Dostoevski, qiegħed dawn il-kelmiet profetiċi f'ħalq wieħed mill-karattri tar-rumanz L-AĦWA KARAMAZOV: "U jekk nazzjonijiet oħra jagħmlu wisa' lir-Russja, dan jagħmluh mhux għax jirrispettawha...... imma biss għax għandhom biża' minnha. Biża' u stmerrija. U jagħmlu tajjeb li jwarrbu; imma forsi għad jasal il-jum li flok ma jwarrbulha, jibnu ħajt qawwi kontra din id-deħra maħruba u jwaqqfu l-ġirja miġnuna u bla rażan tal-barbariżmu tagħna, biex isalvaw il-ħelsien, il-kultura u ċ-ċiviltà tagħhom. Mhux darba jew tnejn li smajna leħen ta' allarm fl-Ewropa, u isma', qiegħed jerġa' jinstema'. Ma nisfidawhomx aktar! Ma nkomplux inżidu u nkattru l-mibegħda tagħhom kontrina!"

ĠORĠ CASSAR.